

וההיסטוריות, על רקע ההמנון "דויטשלנד, דויטשלנד איבער אלעס". **ועדיין** – (היום ה-20 בנובמבר, ובימינו כדאי לציין תאריך, מי יודע מה יילדו יום ולילה), גם מענינת הפגישה בין צ'אושסקו, הסטאליניסט האחרון במדינת רומניה הקומוניסטית עם... יורשי חומייני באירן. שני פונדמנטליסטים. סטאליניסט מרקסיסטי מצטמק ומוסלמי, פאן-איסלמי מתפשט.

אילו נשאלתי באיזו פגישה מהפגישות הדרמטיות, החשובות, או אף פיקנטיות, הייתי רוצה להיות נוכח, הייתי מביע את אדי-שותי אף לגבי פגישת פסגה שהעולם ציפה לה וצפה בה במלטה, ומצפה לה בהמשך, לקראת הקיץ – פגישת גורבצ'וב-בוש; חשובה ללא ספק, אולי בדרגת חשיבות שרק פגישת מחליפיהם – שליטי יפן וסין – תעלה עליה תוך עשרים עד שלושים שנה. אך מבלי לזלזל חלילה בחשיבות פגישה זו, גם למדינת ישראל מבחינות מסויימות, ארשה לעצמי לומר: לא, אין היא מענינת אותי, על כל פנים מענינת פחות מאשר פגישה אחרת שבאותם ימי סתיו 1989, או על פי הלוח שלנו – ראשית שנת תשי"ן, פגישה שצויינה, אך ללא הדגשה מיוחדת: פגישת גורבצ'וב, עדיין שליט הגוש הקומוניסטי המזרחי עם יוחנן-פאולוס השני, אפיפיור כל הנוצרים הקתולים. הכל ציינו שזו פגישה ראשונה בין ראשי שתי הכנסיות העולמיות: הכנסיה הנוצרית והכנסיה הקומוניסטית, והכל ציינו כדבר של ודאי שנושא חשוב שידון ביניהם היה החזרת מעמד מוכר לכנסיה המזרחית הקתולית בברית-המועצות, שנאסרה עד כה ואף נרדפה לא מעט. על כך ודאי דיברו, וזה ודאי איננו עניינו.

עובדת היותו של האפיפיור פולני והשפעתו הרבה משום כך על ההתרחשויות בפולין, וכי הוא אחד הגורמים המכריעים בהתמוטטות האימפריה המרקסיסטית, מילאה תפקיד בפגישה, בין אם הוזכרה בין אם לא הוזכרה. שפה **סלבית** משותפת ודאי שהיתה להם, וכך מודעות היסטורית עמוקה למתח בן מאות בשנים בין פולין ורוסיה, ולא היתה למתח זה שום שייכות לקומוניזם; הוא קיים בין אם צאר ובין אם קומיסר שליטים בשכנתה המזרחית האדירה של פולין. טעמים גיאופוליטיים ודמוגרפיים יצרו את המתח, והביאו לחלוקת פולין, פעם, פעמיים, שלוש, ועד לאותו הסכם דמיוני-דימוני ממש בין גרמניה הנציונל-סוציאליסטית וברית-המועצות הבולשבי-קית, הסכם דמיוני-דימוני שעל רקעו בולטת וכמו מתפרשת הדמיוניות של סוף האימפריה האדומה.

אך נוסף למימד הראשון, בעיית הכנסיה הקתולית בברית-המועצות, והמימד השני, מצבה הגיאופוליטי של פולין, שהשת-חררה לא במעט בעזרת הכנסיה הקתולית (והפולנים קתולים אדוקים, והם, יש שצעירים שבהם, הולכים על ברכיים ממש קי-לומטרים רבים כעולי-רגל, עולי-ברכיים, אל פסל ידוע של "האם הקדושה" בצ'ינסטובובה), ועזרתו האישית המופגנת שוב ושוב, ממש לוחמת, של יוחנן-פאולוס השני, נוסף לשני ממדים אלה הומחש פה אירוע היסטורי, גם רוחני, שלא לומר ממש מיטפיסי נוסף: ראש הכנסיה החילונית הקיצונית ביותר בחילוניותה, בכפירתה, **באנטי**, ולא רק **בלתי** דתיותה, ראש המרקסיזם-לני-ניזם **כתיאוריה** האנטי-דתית של המטריאליזם ההיסטורי שלא היתה כמותה בכל תולדות המאבקים עם הדתות ובתוך הדתות, בקיצור ובלשון הדת הנוצרית: **האנטיכריסט** המובהק והשליט

אז התנהל המירוץ סביב השאלה **מי תהיה האומה הראשונה שתפתח פצצת אטום?** כיום מתנהל המירוץ סביב השאלה **מי תהיה האומה הראשונה שתפתח את ה"אנטי-פצצה", כלומר – "מלחמת הכוכבים".**

אם יזכו הסובייטים במירוץ הזה, ויש להם יתרון לא מבוטל, הודות להעברת טכנולוגיה מן המערב, יחזירו הרוסים לידיהם את מזרח אירופה, ויותר מכך, **הרבה יותר מכך.** ■

בנוכחותנו

ישראל אלדד

א. מפגש בשלושה ממדים

אנו שרויים במזל פגישות בעולמנו הקטן, שבשבילנו הוא גדול, ובעולמות הגדולים. דומני שגם החוזים בכוכבים ובמזלות, שרבים וכן טובים (וטובות) קור-אים במוספי העתונים את דבריהם, ונאומיהם, ועצותיהם, ואזהרותיהם, בשקיקה רבה לא פחות ממה שנהגו אבות-אבותינו עובדי כוכבים ומזלות, דומני שלא היה אף הורוסקופ אחד שחזה על פי פגישות במסלולי הכוכבים את מה ש"הולך" – ורץ בעולם הפוליטי וגם האידיאי. ולמה יידעו הכוכבים, אם השמשות, זרקורי המדע וכל מאורות הסובייטולוגיה לא העלו על דעתם את נפילת החומה בברלין ואת העומד להתרש, אף-על-פי שהיום כולם חכמים, כולם נבונים, כולם מתנבאים אחרנית ומוכיחים באלף הוכחות שמה שהתרחש ממש מוכרח היה להתרחש... מסתבר, כפי שכבר ניסחתי בבורותי, או שמא בקנאתי, שאין "סובייטולוגים", לא בנמצא ולא באפשר, כי – **או סובייטים או לוגיים...**

באומרי **אנו** שרויים במזל פגישות, אינני מתכוון באותו "אנו" לעולמנו הישראלי ולפגישות המתרחשות בו, אף לא לפגישות יצחק שמיר ודוד לוי המחוללות כותרות ראשיות, או פגישת גאון עם קיסר, פגישה ודאי חשובה שמא יימצא בה פתרון גאוני לקיסרות כור המתמוטטת. יתירה מכך, אין בדעתי לעיין אפילו בפגישות הישירות או ישירות-רק-בעקיפין ובתיווך בין ראשי ישראל לראשי אש"ף. פגישות שהנושא העיקרי שבהן הוא... עצם הפגישות. לכאורה דעתי נתונה היום לפגישות שמעבר לישראל וליהודים. לצאת קצת מה"קריה" וה"קרתנות" שלנו, לראות עולם, לשמוע עולם, ללמוד עולם, שמא יפלו גם לנו אי-אלה פירורים משולחנות הגדולים, מה עוד בנפילתם. ודאי שיש ענין בפגישה המתקיימת (כששורות אלה נכתבות, באמצע נובמבר 1989, ועד שיראו אור, מי יודע איזה אור חדש יביזק) בין ראשי-ממשלות שתי הגרמניות, שבעיית ה**עיתוי** לאיחוד גרמניה נדונה בה, כמובן מכל הבחינות הטקטיות, האסטרטגיות, האידיאיות

מאמרו האחרון של פרופ' **אלדד בנתיב** (גליון 6/89) הוא "לא פשיסטים ולא בולשביקים אלא לוחמי חירות ישראל".

הבל וטפלות, נמחק גם האדם החושב, הנאבק. עכשיו המפנה הזה, "קנוסה" כפולה. באותו מעמד היסטורי ידוע לפני 900 שנה בא קיסר גרמניה, היינריך ה-4, אל האפיפיור גרגוריוס ה-7, בהכנעה, אחרי שנות מאבק, וגם מלחמה ממש, כדי לקבל את מרות הכנסייה על הקיסרות (עדיין היו למדינת האפיפיור אף חיילים של ממש ולא "צעצועים שווייצריים"). "קנוסה" הפך להיות למונח בפוליטיקה ובמאבקים. בואו של גורבצ'וב ליוחן-פאולוס השני – זה מעמד קנוסה שני, אולם הרבה יותר משמעותי ומקיף מן הראשון, כי בימי-הביניים ההם הקיסר – כנציג השלטון החילוני – משל על אזורים הרבה יותר מצומצמים מאשר האימפריה הקומוניסטית, ו"תור-רת" הקיסר החילוני (ליתר דיוק: הלא-כל-כך-דתי) לגמרי לא היתה מפותחת, מבוססת, ללא כל דמיון למה שהיוותה, ואי-פה, אי-שם, אולי עדיין מהווה, התורה המרקסיסטית: פילוסופיה של ממש, מתורת ההכרה עד לאסתטיקה משלה. הטוטליטריות השלטונית נבעה מטוטליטריות מחשבתית. הת-פוררותו ההכרחית של הקפיטליזם במאבקיו הפנימיים כהכרח דיאלקטי, ומותן הסופי של הדתות כהבלות מוחלטת בימי שלטון הרציו והמדע, והמוגדרות כחיפוי וגם למעמד הפיאודלי או הקפיטליסטי (אופיום לעם), אלה היו הנחות-יסוד בעלות בטחון עצמי אבסולוטי במרקסיזם ובקומוניזם (ובעוצמה קצת פחותה גם בסוציאליזם). והנה כל זה הובס. שורדנדה בא למטה **נאטו**, שרי כלכלה של האימפריה הסובייטית עומדים כמעט כמו בתור לבנקים אמריקניים. אך עולה על הכל גורבצ'וב הבא לאפיפיור, גם אם לא נישק את ידו. גם הרצל, נציג עם חלש "קצת" יותר מהאימפריה הקומוניסטית, לא נישק את ידו של האפיפיור, למרות העצות שיעצוהו קרדינלים ובישופים שכמו ירדו מסרטו של פליני "רומא".

ב. ובמיד רביעי

א לה הם איפוא שלושת הממדים הגלויים של אותה פגישה היסטורית – ולכאורה מעין פגישת-אגב של גורבצ'וב עם יוחן-פאולוס השני ("אגב" ביקורו באיט-ליה):

- א. התחדשות הקתוליות בארץ הקומוניזם והפרבוסלבויות;
- ב. הכרה במשקל הנצרות שבפולין במפנה שחוללה פולין בראשות לך ולנסה הדתי בעומק נפשו, והנאמנות לכנסייה מצד המוני פולין;
- ג. הודאת ראש הקומוניזם העולמי בהישרדותה של הדת בכלל, וזו הנוצרית בפרט, במאבק האידיאי העמוק שהתנהל בין הרציונליזם החילוני, המדעי מימי וולטייר ומרקס ודרווין, ועד ימינו.

אך אני מודה: עם כל העניין שיש בשלושת אלה, לא הם שמשכו את **לבי**, נוסף להימשכות הסקרנית, הפוליטית והאינטלקטואלית, להיות נוכח במפגש, כי אם משהו עמוק יותר, בסיסי יותר, נוגע יותר ולא כל כך "מקרי": שני אלה,

בחלק עצום של העולם, ועם סין – ממש ברובו של עולם, ראש כנסייה זו עולה-לרגל, ולו גם במטוס, אל הנציג האדיר ביותר של כנסייה דתית עולמית: אנטיכריסט בא אל כריסטוס.

"כמה דיביזיות יש לאפיפיור?" לגלג סטאלין. והנה מתברר שהדיביזיות שאינן בידי האפיפיור הכניעו, וממשיכות להכניע, את הדיביזיות הגרעיניות של העולם הקומוניסטי. הדיביזיות האפיפיוריות הן כמובן עוצמת האמונה של מאות מיליונים המאמינים הנוצרים, ולא דווקא אלה שבארצות המכונות ארצות החופש (מבלי להיכנס למשמעות הפילוסופית והפסיכולוגית של מונח זה), כי אם דווקא עוצמת האמונה שלא נשברה, לא בלחץ רדיפות ולא באינדוקטרינציה חינוכית של ארבעים – וברוסיה עצמה שבעים – שנה.

עצם התופעה הזאת של נהייה אל אמונה ודת גם לאחר הלעטה מתמדת ב"הגיון" ובמטריאליזם, ברציונליזם ובהוקעה מלעגה ביותר של אמונות טפלות הנטפלות כמעט לכל דת, עצם התופעה ראויה למחקרים יסודיים, אם לא כדי להוכיח את מציאותו של אלוהים, הרי ודאי וודאי כדי להוכיח את האמונה בו כצורך בסיסי איכשהו בנפש האדם, אף בעידן ובתנאים רציונליים ביותר. שהרי לא רק בהונגריה ובפולין לא פחת כוח האמונה הנוצרית, ודווקא בדמותה הקתולית, משמע – הפחות-רציונלית מזו הפרוטסטנטית הפלורליסטית, כי אם ברוסיה עצמה, שעל-אף החינוך כולו במשך שני דורות, בבית-הספר, ובספרות, ובעתונות, ובתקשורת מונופוליסטית כולה לא נעלמה הדת; ובקרוב ביותר – אם לא תחול מהפכה-שכנגד נראה אותה במעין "תחיה". ובשיא הפרדוקס: "כריסטוס", משמע – ישו כמשיח, כגואל הספיריטואליסטי ביותר, גובר על האנטיכריסט המטריאליסטי מכף רגל העשייה ועד לראש התיאוריה, בעזרת... החומר. תהייה הנהייה לחירות הפרט ולחופש הדיבור של התרבות המערבית אשר תהייה, כגורמים במאבק הזה בין מערב ומזרח, אין ספק שללא **ההצלחה החומרית** של הפרט ושל הכלל שבמערב, לא היו החומות מתפוררות על נקלה כפי שהתפוררו. לא רק הנהייה ההמונית השוקקת הזו של אזרחי גרמניה המזרחית והונגריה וצ'כיה לברלין המערבית ולאוסטריה, לא רק רעבונו של הפרט למצרכים, לפעמים פשוטים ביותר, כי אם גם התמונה הכללית האובייקטיבית של ייצור ושיווק ותליג וכי, המצטיירת מן המנגנונים המטריאליים של הכלכלה, מדברים בכל לשון: התרבות שהושתתה על תורת הכלכלה הרציונלית והשוויונית והיצרנית, גם במרחבים עצומים לחקלאות ועל האוצרות הטבעיים שבאדמה, פשטה את הרגל, את הרגליים הכלכליות – ופושטת את הידיים לסיוע מן המערב הבנוי תיאורטית על האידיאליזם ההיסטורי, אך פורח ומשגשג חומרית. מיליוני בני-אדם הנוהרים לכל הופעה של האפיפיור, ויהא שמו ומוצאו אשר יהא, נוהרים מרצון, מאמונה; אלה ההמונים שראית אותם בעצרות ו"חגיגות" של העולם הקומוניסטי, על-פירוב בצו ומכוח ארגון ופחד. די לראות, על-כל-פנים עד לפני זמן מה, כי במושב קונגרס קומוניסטי שכזה, קשה להבחין בין פרצוף לפרצוף. לא צלם אלוהים, כמובן (אלוהים מת, או מלכתחילה לא היה, ולא ברא ולא נברא), כי אם גם לא צלם אדם, כבובות חנוטות כולם. עם האדם היוצר, השואף, המאמין, ולו גם בתערובת של אמונות-

העולמית, והציונות כתנועה לאומית פרטיקולרית גוזלת מהרבו-
 לוציה את הפוטנציאל הזה. ממש כך התחולל המאבק של שליחי
 הנצרות הראשונים בפרטיקולריזם של יהדות ההלכה, והמדרש
 כמוכן, שציפתה לגואל בן-דוד לגאולת ישראל בראש וראשונה,
 גאולה של ממש, משמע לא מיטפיסית (ושמא מן הראוי לכתוב
 לא בטייט כי אם בתיי"ו, **מתה** פסיקה!), ולא של כל יחיד
 כשלעצמו, כי אם של הקולקטיב הלאומי בראש ובראשונה.
 הבעיה אינה רק בפולמוס אם המשיח כבר בא – כנצרות, או
 עתיד לבוא – כיהדות, (כניסוחו של ג. שלום), כי אם בכך
 אם המשיח גואל את היחיד גאולה ספיריטואלית, או את כלל
 האומה גאולה שלמה: עם בארצו ומקדשו. והוא הדין לגבי
 הגאולה הסוציאליסטית-קומוניסטית, בת המרקסיזם. אין ספק
 שבחבוי אצל מרקס ה"יבש" עצמו ואצל רבבות מקדשי "השם"
 היהודים הקומוניסטים, המניע היה אותו הצדק הנבואי, ואף-
 על-פי-כן, המניע המרכזי של נבואות הגאולה המקראיות, ואין
 צריך לומר – המאוחרות, היהודיות נוסח מדרש – הוא גאולה
 עם ישראל מן הגלויות. ברור שבימים שלאחר בוא הגואל, לא
 יהיה בארץ עוול ועוני, אך הגאולה עצמה פירושה קיבוץ-גלויות
 ומלכות בית-דוד בעם נאמן לאלוהיו.

הנציונל-סוציאליזם הפך להיות ביטוי לכל עוצמות השנאה
 לעם היהודי. צלב הקרס שצמח מן הצלב, מן השנאה ליהודים
 הקפיטליסטים והקומוניסטים בעת ובעונה אחת. ההשמדה
 כוונה – כפי שזה נכתב ונלמד על ידם בלי הרף – נגד הרוח
 היהודית, לא פחות מאשר נגד הגוף היהודי. היהודי הוא לא
 רק השליט בבנקים ובאינטרנציונלים ובמרקסיזם המטריאליס-
 טי, כי אם גם בכל תחומי הרוח, האמונות והאמונות. (ופרויד
 לא נשכח. ותלמידו, יונג המעמיק לקומפלקסים קולקטיביים
 והוא... אנטישמי!). מטרת היהודי לשלוט בעולם, אם על דרך
 החדירה הרוחנית, ואם על דרך שלטון חומרי (הכסף, ערעור
 הסדר החברתי, המוסר).

גרזינו של סטאלין ניפץ את ראשו של טרוצקי האינטרנצ-
 יונליסט האמיתי, והצלב הגרזיני-Hacken-Kreuz; (Hacker הוא
 גרזן) של היטלר השמיד את העם ש"שתל", כדברו של היטלר
 לראשונינג, מושל דנציג, "את המוסר ואת המצפון בעולם".
 עם כל מה שהעולם כבר ידע על שלטונו הרצחני של סטאלין,
 שרצח מיליונים איכרים "סרבנים", ורצח את מירב הגנרלים
 שלו, עולם זה נדהם לשמע "עלילת הרופאים" – רובם יהודים,
 והצד היהודי הודגש בכתבי האישום ובתעמולה; נדהם, כי
 היתה כאן חזרה מדויקת על העלילות על היהודים מרעילי
 הבראות, צולבי ישו המשיח, הגואל, שמש העולם, ואין צריך
 לומר – היסטוריונים, לא התקשו למצוא באינקוויזיציה את
 הדגם המוקדם ל-NKVD (הבולשת הסטאלינית) ו"משפטיו".

הנצרות התלבטה רבות בבעיית קיומו של העם היהודי שחיב
 היה, על פי התיאוריה של ייעודו, להביא את המשיח לעולם,
 ולהיעלם. אבגוסטינוס, מאבות הכנסיה והפילוסופיה שלה, מצא
 "מוצא" של "חשכה": עליהם להתקיים כעדים לישו, אך רק
 בקיום שפל ביותר, כעונש על אי-הכרה בו. לא פחות מזה התלבט
 הקומוניזם הבינלאומי בבעיות העם היהודי: הוא לא נכנס בגדר
 עם, על פי לנין – באין לו טריטוריה משלו – ומאידך גיסא,
 נרדפה כמוכן הציונות על רצונה לתת לעם זה טריטוריה. אם

יציגי שני האיתנים האדירים בתולדות האנושות, הנצרות
 הקומוניזם, הרי שני יהודים לפחות, היו אבותיהם-מחולליהם
 – ישו ומרקס.

ישו ומרקס, שני גואלי עולם, על כל פנים בעלי תביעה
 להושיע אדם ועולם בתורותיהם, שניהם פותחים שני עידינם
 בתולדות האנושות, אם אישית ואם תיאורטית, בעזרת שליחים-
 מגשימים. בלי ה"שליחים" פאולוס ופטרוס (זה הדייג הטברייני
 שיוחנן-פאולוס השני יושב רשמית על כסאו) והאחרים, ובלי
 הקהילות היהודיות במרחבי האימפריה הרומית השלטת בעולם,
 אין תורת ה"משיח" מנצרת-בית-לחם פושטת בעולם. "פאולוס"
 הקומוניסטי, הלא הוא לנין, לא היה יהודי, אבל אין לנין
 מצליח להגשים מהפכה ללא הטרורקים והזינובייבים והקמיני-
 ייבים, ועל הכל – בלי רבבות הקומוניסטים היהודים בארצות
 אירופה שנתנו את מוחם וכוחם למן קטון מחלקי הכרוזים
 בלילות ועד לראשי מהפכות בצ'כיה ובהונגריה וברומניה ובג-
 רמניה, סלנסקים ולוקסנבורגים ופאוקרים, ועוד ועוד ועוד,
 שליחים לרבולוציה במסירות-נפש ובבגידה במעמד היהודי בשם
 הגאולה, שהאמינו בה שהיא היא הגאולה עליה ניבאו ולה
 הטיפו נביאי ישראל. בקיצור ובתמצית: בלי היהודים וחלקם
 ברבולוציה בהלכה ובמעשה, בתיאוריה, באופוזיציה לוחמת
 ובעשייה, ובבתי-כלא וגרדום ובכסאות שלטון, בלי היהודים בכל
 אלה אין **קומוניזם** שליט בעולם, כשם שבלי שליחי ישו וקהילות
 ישראל ה"המגיירות" או "מטבילות" מיליוני גויים באירופה של
 המאות השניה, השלישית, הרביעית, לספירה, אין נצרות שלטת
 בעולם.

ואת זאת הם יודעים, את זאת הם יודעים עמוקות הגויים,
 אם לדבר בלשונו הנבואית, המוכיחה אמת מן הדם, של אורי
 צבי גרינברג בשירו האדיר, שיר הבנים הקדוש: "אחינו כל בית
 ישראל" (נכלל ב"רחובות הנהר").

לא מקרה הוא אפוא ששליחי ישו ופאולוס בראשם,
 בצאתם להביא לכל עולם עובדי עבודה-זרה, ולכל עמי העולם,
 את הגאולה המוחלטת במלכות השמיים, עושים רבות כדי
 לשחרר את רעיון הגאולה הנבואית מכבלי הארציות ומגבולות
 עם ישראל. ורק צעד אחד מכאן עד למסקנה שעם התקבל
 אמונת המשיח שכבר בא לעולם ולכל הגויים, לכל אדם, פקע
 ייעודו של עם ישראל.

עתה צא והתבונן להקבלה שבקומוניזם כמהפכה עולמית.
 לפרולטריון אין מולדת, אומר מרקס, ואם אין מולדת – מי
 כיהודים האמנסיפציוניים, שניתקו עצמם מיהדות הגטו העצמי,
 הרצוני של עם, מצפה למשיח ארצי שיקבץ גלויותיהם ארצה
 ישראל. לא רק ליסוד הדתי התנגד הקומוניזם בכלל, וזה היהודי
 בפרט. לא רק כניגוד לדת בכלל, כי אם גם כלפי הלאומיות
 היהודית והציונית בפרט. אחרון הפילוסופים המרקסיסטים,
 ארנסט בלוך, מקדיש פרקים מיוחדים לביקורת הציונות הבוגדת
 בייעוד היהודי להביא גאולה לעולם כולו. התנגדותו החריפה
 של לנין לציונות נבעה לא רק מהצורך שהוא נצרך ליהודים
 כנושאי הדגלים האדומים, כי אם מתוך הבנה עמוקה שאתוס
 המהפכה – בגלל תנאי הגלות, האפליה, הרדיפות והמצוקה
 – בצירוף לאתוס הצדק החבוי בעם התני"ך והנבואה יותר
 מאשר בתרבויות אחרות, הם כוח אדיר לקידוש הרבולוציה

פי הלשון הקופטית, במאה ה-4!], "מושיע העולם"; ראה האנציקלופדיה המקראית, ערך "צפנת-פענח", חולל העם הי- הודי הנרדף עד מושמד, את הנס ההיסטורי שאין לו תקדים בתולדות אנוש, של תחיית עצמאותו בארצו לאחר 2000 שנות גולה ורדיפות. מלכות הצלב ש"הבטיחה" להרצל (על פי יומנו על ביקורו בוותיקן), שלעולם לא יחזרו יהודים לבנות את ירושלים, משדרת מבית-לחם את חג הולדת משיחה בחסות צה"ל, ומברית-המועצות המתפוררת עולים מאות אלפים יהודים לארץ-ישראל כיציאת מצרים מתחדשת (גם משם לא כאידיא- ליסטים יצאו... ודי"ל).

חזיון עולמי זה (החשבון עם האיסלאם שונה לחלוטין, ונשוב לעיין בו בהזדמנות אחרת), שואף להשלמה אחת נוספת – הר- מזנו על כך שהקומוניזם העולמי והרוסי נשבר מבפנים לא רק מכוח התבדותן של אמיתותיו המטריאליסטיות, תורת הייצור והשינוק והרווח, וכולי וכולי מאמיתות ה"קפיטלי" המדעי כל כך, כי אם גם מכוח הישרדותן ותחייתן של הדת ושל הלאומיות, שתי עוצמות שכמו בוטלו עיונית, ודאי על-ידי המרקסיזם; משמע, לא הסטאליניזם בלבד התמוטט, כי אם אושיות השיטה, המרקסיזם. ה"עליה לרגל" של ראש העולם הקומוניסטי לכס הקדוש, גם אם ללא כריעת-ברך ונשיקת-יד, או טבעת חותם על כף היד הקדושה, של האב הקדוש, רק מבטאת, כמו דרך אגב, את מה שהתרחש בתחרות זו של תורות הגאולה השתיים. אך גאולתו, תחייתו של עם ישראל – לא על-ידי תורת הצלב ולא על ידי הכוכב האדום – כי אם מכוחות עצמו יוצא מכבשני כל הגויים, פלא היסטורי זה נעוץ באלמותו של העם הזה, של מקורו: לא ספיריטואליות כוזבת ולא חומרנות מצטלבת, לא נפילים ולא מגדלי בבל, כי אם שוב בתחייה: סולם יעקב מוצב ארצה למלוא אורכה ורוחבה, וראשה בשמיים. שוב מירושלים. ואליה, אל ירושלים היהודית המלאה הזאת, יעלה לרגל גם הוא, זה המתיימר לשבת על "הכס הקדוש", ופה בירושלים יכרע ברך בפני העם שקם לתחייה, יבקש מחילה על כל מה שעולל לנו, ויחכה לדבר נבואה מתחדשת פה, רק פה, בירושלים בירת ישראל, במפגש כל גדולי עולם לחומר ולרוח.

על אם הדרכים, דרכי עולם ותורות, העם העברי ישוב ויאמר דבר אלהים: יש טעם לקיומנו ולשובנו ■

גלסנוסט – האמנם סופה של ברית-המועצות?

ליאון ארון

א

החברה הסובייטית נמצאת במצב של שממה רוחנית גמורה וחסרת תקדים בהיסטוריה של רוסיה. כל השוואה עם ימי כרושצ'וב – גם אם היא תקפה במידה מסוימת – אין בה

על פי מרקס אלוהי היהודים הוא הממון ו"אין אמנסיפציה ליהודים באירופה מבלי אמנסיפציה של אירופה מהיהודים, נציגי אלוהי הממון", רואה לנין ביהודים את השאור המתסיס את דיסת המהפכות בעולם. אנחנו מחוללי הרעיון המשיחי וגם מולידיו בבית-לחם, ואנחנו כופריו וצולביו כאחת. אנחנו, חלוצי הקפיטליזם ואנחנו מהפכיו. בעיני האימפריה הנאצית, אימפריה של דם וגזע, אנחנו הרוח המפרקת, האינטרנציונליסטים, ובשביל האימפריה של הצלב הקוסמופוליטי אנחנו המסתגרים, המתבדלים, סרבני השמד. ובעיני הקומוניזם אנחנו גם זה וגם זה. קוסמופוליטי היה טרוצקי, ועל כן נרדף ונרצח, ו"ציוני" היה המזכ"ל של ציכיה הקומוניסטית סלנסקי, ועל כן הוצא להורג על פי הוראות הקומאינטרן הגלוי או החבוי. ה"שליחים" היהודים עשו את מלאכתם, הם כבר רשאים, או אף חייבים, "ללכת".

ביטוי נוסף ובוטה ממש למבוכה הפנימית העמוקה שאנו גורמים לקומוניזם, כמו לכנסיה, היו ראשית שנות החמישים: בעוד ברית-המועצות תומכת בהקמת ישראל, וציכיה אף שולחת נשק לישראל הלוחמת, מתכנן סטאלין את משפט הרופאים ואת השמדת כל יהודי ברית-המועצות על-ידי שילוחם לסיביר לכליון. "פתרון סופי" נוסח סטאלין.

כשמת סטאלין (סמוך לפורים, שמחו יהודים), לא ידעו היכן לקברו. פנו לכל מדינות העולם שמא יתנדב מישהו. בן-גוריון שיגר מברק: בששון ובשמחה נקבור אותו בירושלים. תוך שעה בא מברק תשובה: לא!!! אצלכם קמים לתחיה... וכך, על דרך קבורה מקברית (האם המלה "מקבריי" אין שורשה בקבר?), שוב מתחולל מפגש שתי הכנסיות האדירות והסותרות זו את זו: אמונת הנוצרים ופחדי ה"קומוניסטים" מפני תחיה ירושלמית. אך מי שבאמת קם לתחיה בירושלים, לתמהון לבם של הנוצרים והקומוניסטים כולם, הרי הוא אותו עם יהודי ששתי ה"דתות" הגדולות ההן, שיצאו לגאול את העולם, ובמידה רבה מתוכנו לרוח וגם לגוף יצאו, שללו את קיומו וודאי את גאולתו העצמית בארצו. לא שהתרחש הנס המלא, לא שהעם היהודי "השתחרר" לגמרי מ"יתסביך יוסף" שלו (המשביר לכל ארץ מצרים, פותר חלומותיה ומשבריה), לא שפסקו גואלי עולם, לפחות מושיעי פלישתים בקרבנו, לא שחדלו כמיהות לשוטט בעולם כולו, ולהמחיש את אשר כה היטיב לבטא ביאליק:

אָבן גַם זֶה מוֹסֵר אֱלֹהִים וְתוֹכְחָה רַבָּה –

אֲשֶׁר תִּתְפַּחְשׁוּ לְלִבְבְּכֶם; ...

וְשִׁפְכֶתֶם אֶת רוּחְכֶם עָלַי כְּלִישֵׁי נֶכֶר

וּבְחִיק אָבֹן זָרָה אֶת־נַפְשְׁכֶם תִּשְׁקְעוּ;

וּבְעוֹד בְּשַׂרְכֶם מְטַפֵּטֶף דָּם בֵּין שְׁנֵי זֹלְלֵיכֶם –

תִּאְכְּלוּם גַּם־אֶכּוֹל אֶת־נַשְׁמַתְכֶם.

וּבְנִיתֶם אֶתֶם לְמַגְדִּיכֶם אֶת־פִּיתֶם וְאֶת־רַעְמַסְסֵיכֶם...

(י"אכן גם זה מוסר אלהים")

ולמרות נטיה צנטריפוגלית זו להושיע עולם (הירונימוס, אב הכנסיה, מוסר שהשם "צפנת-פענח" מוסבר במצרים, על